

om, at der indtil for nylig har siddet to Repræsentanter i denne Sal for den gamle kirkelige Opfattelse af disse Ting, nemlig afdøde Sofus Høgsbro og afdøde Harald Holm. Jeg maa for Alvor i dette Øjeblik beklage, at Harald Holm ikke længere findes her i Salen. Der blev ved hans Død udtalt fra de Folks Side, som mente forrige Vinter, at det kun var Politik, naar han paa flere Punkter angreb Ministerens Forslag, at det var det ikke. Nu indrømmede man, at det var hans ærlige Overbevisning, og at denne var i Overensstemmelse med det gamle grundtvigske Standpunkt, som Folketinget i saa mange Aar har hævdet paa dette Omraade. Sofus Høgsbro udtalte i en Skrivelse, som en Gang i forrige Vinter blev oplæst for os af det ærede Medlem for Storeheddinge (Svend Høgsbro), at naar han kunde gaa med til Menighedsraadene, som de forelaa i sidste Samling, skønt han ønskede dem ændrede i frisindet Retning paa mange Punkter, var det kun, fordi han troede, at de ville forhindre, at der byggedes en Kirkeforfatning op derpaa. Disse Udtalelser fra Sofus Høgsbro foreligge som sagt i et Privatbrev til hans Søn, som denne oplæste her i Tinget, og som altsaa er Offentlighedens Ejendom. Man ser let, at Menighedsraadene fik en helt anden Stilling, hvis de nu bleve det, de skulle gøres til efter Ministerens Antydninger, nemlig til det første Grundlag for en Kirkeforsamling, en Kirkedag eller en Synode, og dernæst til et Grundlag for Kirkeforfatningen. Naar Sofus Høgsbro kunde gaa med til dem, var det, fordi han opfattede Menighedsraadene som et Valgkollegium, hvis væsentlige Opgave skulde være at medvirke ved Ansættelsen af Præsterne, at give Befolkningen Indflydelse paa Præsternes Ansættelse eller ligefrem lægge Valget i Befolkningens Hænder. Det er et godt gammelt demokratisk Standpunkt. Dernæst har det været Folketingets og Venstres kirkelige Politik ved en Række Frihedslove efterhaanden at løse det kirkelige fra det borgerlige, at skille det religiøse fra det statslige og derved forberede den Tid, da Folkekirken forsvandt, da Kirken adskiltes fra Staten. Dette har været Folketingets Kirkepolitik i et halvt Aarhundrede. Nu synes jeg, at man er i Færd med at stæle i en ganske modsat Retning: Den nuværende Minister aabenbarer sig mere og mere som en af de stiveste Statskirkemænd, der nogen Sinde har siddet med Kultusministerportefeuillen her i Landet. Hans Tankegang er helt

igennem Statskirkens eller Folkekirken, hvad man vil, det bliver kirkelig set og politisk set det samme. Det er ikke det, som er det afgørende Spørgsmaal, om Folkekirken skal styres væsentlig fraoven som Statskirke eller af Folket selv som Folkekirke. Dette er ikke det afgørende, men Spørgsmaalet er, om den kirkelige Udvikling skal gaa i Retning af en stadig stærkere Adskillelse af det kirkelige og det borgerlige eller ikke.

Ærede Medlemmer vide sikkert, at da denne Tanke om en forberedende Synode, en Kirkeforsamling, en repræsentativ Forsamling for Kirken, var fremme i den grundlovgivende Rigsdagsforsamling som et positivt Forslag fra Grundlovsudvalget, blev dette Forslag forkastet. I Grundlovsudkastet var den bekendte Paragraf om Folkekirken Ordning ved Lov formuleret saaledes: „Folkekirken Forfatning ordnes ved Lov, efter at Betænkning er afgiven af et af Kongen anordnet Kirkemøde.“ Og af Motiverne fremgik det, at det var netop en saadan Synode, man vilde have. Det var det Krav, som stilledes fra den daværende Højkirke, fra Biskopperne og alle Datidens klerikale. Dette Forslag om, at der, inden Kirkens Forfatning ordnedes ved Lov, skulde afgives Betænkning af et Kirkemøde, af en Synode, blev efter Forslag af Tscherning og J. A. Hansen forkastet af den grundlovgivende Rigsforsamling. Derved sagde den grundlovgivende Forsamling udtrykkelig: Folkekirken Forfatning, Folkekirken Ordning er en Lovssag, den ligger i Lovgivningsmagtens Haand, og vi ville ikke en Gang slippe den saa vidt ud af Hænderne, at vi forberede Sagen gennem en kirkelig Synode. Nej, man forkastede Forslaget derom. Da det senere fra Ministeriernes Side kom frem et Par Gange, blev det aldrig til noget, og i over et halvt hundrede Aar har Folketinget fastholdt dette Standpunkt, at naar vi skulle ind paa Kirkeforfatningsspørgsmaal, er det en ren og skær Lovgivningssag. Saa længe vi have Statskirke eller Folkekirke, hvad der jo kirkelig set er det samme, hører denne Sag under Folket eller Staten, og saa er dens Ordning Lovgivningsmagten undergivet, og vi ville ikke slippe den ud af Hænderne. Vilde de kirkelige være fri derfor, nu vel, saa kunne de udmærket godt blive det, men saa maa de give sig til at virke i samme Retning som Socialdemokraterne, nemlig virke for en Adskillelse af Kirke og Stat. Hvis de ville styre Kirken i frikirkelig Retning, kunne de faa